

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ที่วิจัยได้จัดกิจกรรมดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สรุปผล และผลที่ได้รับ
2. เป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมาย
3. วิธีการวัดผล ประเมินผล
4. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล และผลที่ได้รับ

การวิจัยเรื่อง การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า แนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชน คือ “การสร้างชุมชนการจัดการขยะต้นแบบโดยจัดการตั้งแต่ต้นทางในครัวเรือนเอง” ซึ่งรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมกระตุ้นให้คนในชุมชนหันมาจัดการตนเองโดยที่ผู้นำมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดำเนินการ ทำเป็นต้นแบบ ส่งเสริมให้คนชุมชนทำทุกครัวเรือน ตั้งแต่เด็กเยาวชน ผู้ปกครอง และคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยส่งเสริมการหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของ ทต./อบต. โดยมีการขับเคลื่อนโดยการให้ความรู้และการรณรงค์ในเรื่องการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชน ให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางโดยแยกขยะขายได้ เช่นขวดพลาสติก ขยะถุงพลาสติกโดยการเผาทำลาย ด้านทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน มีขวัญ กำลังใจ พลังในการขับเคลื่อนที่จะเป็นต้นแบบ ด้านธรรมาวุฒุมุ่บ้าน (กตিকা ข้อตกลง กฎระเบียบ) โดยชุมชนมีนโยบายให้เด็กและเยาวชน ร่วมรณรงค์และสร้างจิตสำนึก เช่น เด็กเก็บขยะทุก ๆ วันอาทิตย์รอบหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ศิริมาตร (2548) ศึกษาถึงกระบวนการจัดการขยะจากครัวเรือนแบบพึ่งตนเองของชุมชนตำบลน้ำพาง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ดำเนินการขับเคลื่อนโดยกระตุ้นชุมชนให้เห็นคุณค่าของขยะในการใช้ประโยชน์จากขยะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุหรือเศษขยะในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มแม่บ้าน มีการกำจัดขยะโดยใช้วิถีชีวิตของชุมชนเอง รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งในระดับหมู่บ้านและ

ตำบล การจัดตั้งกลุ่ม การสื่อสารและการถ่ายทอด เนื่องจากชุมชนมีต้นแบบที่ได้รับรางวัลระดับ
ท้องถิ่น ระดับจังหวัด ทำให้คนในชุมชนตระหนัก การมีจิตสำนึกในเรื่องการจัดการขยะ มีความ
ภาคภูมิใจในชุมชนตนเอง

2. สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของ
ชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนต้นแบบ คือ ชุมชนบ้านยางน้อย หมู่ 13
จำนวน 50 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ดำเนินการเรื่องการจัดการขยะ พบว่า สมาชิกชุมชนจำนวน
45 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90 ได้ดำเนินกิจกรรมที่ช่วยลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนจน
กลายเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการจัดการขยะ ได้แก่ การคัดแยกขยะในบ้านตัวเอง เช่น ขวด พลาสติก
กระดาษ แยกสะสมไว้ขาย และกำจัดขยะเองในครัวเรือน เช่น ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยาก จะใช้
วิธีการเผาทำลาย เป็นต้น ทำให้ไม่มีปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนเลย, คนในชุมชนแต่ละครัวเรือน
ดูแลและทำความสะอาด เก็บขยะหน้าบ้านตนเอง, ชุมชนมีการประชุม ตั้งทีมคณะทำงาน กฎกติกา
ระเบียบร่วมกัน, มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเป็นต้นแบบ มีจิตอาสาในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะ
สะสมในครัวเรือน, ทั้งชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะในบ้านของตนเองทุกหลังคาเรือน,
ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในครัวเรือนเก็บขยะไปขายทุกวันอาทิตย์ของแต่ละสัปดาห์, เศษขยะ
ถุงพลาสติกใช้การเผาทั้งในครัวเรือนตนเอง โดยไม่มีถังขยะเลย สิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและชุมชน
ได้รับภายในชุมชนหมู่ 13 คือ เป็นชุมชนต้นแบบในด้านการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมใน
ครัวเรือน ได้รับรางวัลทั้งระดับชุมชน ระดับประเทศ เป็นแหล่งศึกษาดูงาน หน่วยงานราชการภายใน
จังหวัดและภายนอกให้การสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ในการดำเนินกิจกรรมด้านการ
จัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา เพชรทองคำ
(2554) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชน โดยใช้รูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการ
ขยะการจัดการขยะ เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของคนในชุมชนด้วย ในด้านวิถีชีวิตและภูมิ
ปัญญา องค์ความรู้ มีความศรัทธาในผู้นำ เนื่องจากเป็นผู้นำที่เป็นต้นแบบในการจัดการขยะ พา
ดำเนินการ ทำให้เห็น เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง และด้านปัจจัยสนับสนุนภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย
นโยบายรัฐ เวลา) มีการขยายเครือข่ายและการจัดการขยะในชุมชน โดย อบต.ศรีณรงค์ ส่งเสริม
สนับสนุนให้มีการจัดการขยะครบทุกหมู่บ้าน

เป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเรื่อง การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสม
ในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีเป้าหมายดังนี้

1. เป้าหมาย

1.1 เพื่อหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

1.2 เพื่อลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกชุมชนบ้านยางน้อย หมู่ 13 ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 50 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนอาสาสมัครในชุมชนที่ดำเนินการเรื่องการจัดการขยะ

วิธีการวัดผล ประเมินผล

การวิจัยเรื่อง การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยมีวิธีการวัดผล ประเมินผล ดังนี้

1. การศึกษาบริบทของการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาริบทของชุมชนในการจัดการขยะ และหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากโปรแกรมการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) คู่มือการพัฒนาทักษะการวิจัยชุมชนด้วยการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (RECAP) ของตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และจากการลงพื้นที่สำรวจ การสอบถาม การสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่ม เยาวชน และผู้นำชุมชน ทำให้ทราบบริบทพื้นที่และแนวทางการขับเคลื่อนของชุมชนด้วย

2. การลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ วัดผลโดยใช้การชั่งน้ำหนักปริมาณขยะแต่ละครัวเรือน การสำรวจ การสังเกตโดยใช้ภาพถ่ายก่อนและหลัง ซึ่งผลการดำเนินงานของครัวเรือนในชุมชนหมู่ 13 พบว่า ร้อยละ 90 มีการคัดแยกขยะในบ้านตัวเอง เช่น ขวด พลาสติก กระดาษ แยกสะสมไว้ขาย และกำจัดขยะเองในครัวเรือน เช่น ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยาก จะใช้วิธีการเผาทำลาย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ชาวบ้าน

1. ด้านแนวปฏิบัติที่ดี ตัวแทนชุมชนได้สังเกตเห็นแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการตนเองของประชาชนในพื้นที่ชุมชน โดยไม่รอการสนับสนุนจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยมีแนวคิดว่าจะ

ดำเนินการโครงการที่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคัดแยกและจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อให้เกิดสภาพชุมชนที่น่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่ดี

2. ด้านรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม ตัวแทนชุมชนมีแนวคิดด้านรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมว่าควรจะเป็นการให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะต้นทางเพื่อลดปริมาณขยะ และสามารถก่อให้เกิดรายได้ต่อครัวเรือนได้

3. ด้านการใช้ประโยชน์จากขยะครัวเรือน ตัวแทนชุมชนได้สะท้อนผลจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่อจัดการด้านการเลี้ยงไส้เดือนจากขยะอินทรีย์ เพื่อใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมของสมาชิกในชุมชน

4. ด้านความต้องการพัฒนาในพื้นที่ ตัวแทนชุมชนได้แนวคิดในการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการอบรมครั้งนี้และจากการศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ มาส่งเสริมให้เกิดชุมชนต้นแบบที่สามารถจัดการตนเองด้านการจัดการขยะเพื่อขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

นักวิจัย

1. เป็นการส่งเสริมนักวิจัยให้เกิดเครือข่าย ความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
2. เป็นการสร้างและค้นหาองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ในประเด็นที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันได้
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักวิจัยของมหาวิทยาลัย ทำงานเพื่อชุมชน เกิดทีมวิจัยที่มีสหสาขาดำเนินการร่วมกัน

นโยบาย

1. อบต. ผลักดันให้เกิดการจัดการขยะครบทุกหมู่บ้าน โดยสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ได้จากการเรียนรู้ การศึกษาดูงาน ไปปรับใช้ในพื้นที่ได้ ขยายผลสู่ทุกครัวเรือนได้